Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 91. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 13-го ТРАВНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 13, 1955. No. 91. VOL. LXII.

ЗУСТРІЧ 4-ОХ ВЕЛИКИХ БУДЕ ВИПРОБУВАННЯМ СОВЄТСЬКОЇ ЩИРОСТИ

АЙЗЕНҐАВЕР НЕ ОЧІКУЄ ВЕЛИКИХ І ШВИДКИХ ЗМІН ВІД КОНФЕРЕНЦІЇ ГОЛОВ УРЯДІВ ЧОТИРЬОХ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ

Вашинґтон. — Президент Айзенґавер заявив на пресовій конференції, що він змінив давнішу свою думку і вирішив зустрінутися на зборах Великої Чвірки з представником совєтського уряду ще перед тим, поки могли б побачитися закордонні міністри великих чотирьох держав. Президент сказав, що під час тієї зустрічі Великої Чвірки можна буде випробувати щирість совєтських заяв про їхню примирливість та про дійсне бажання миру в світі. Але Айзенґавер одночасно остерігав, щоб вільний світ не очікував якогось чуда і не сподівався закінчення „холодної війни" від цієї запланованої зустрічі. „Я зовсім не очікую, казав президент, щоб впродовж кількох годин, кількох днів або навіть кількох тижнів змінилася світова ситуація. і якщо я вирішив поїхати на цю зустріч, то зовсім не з цією думкою я це роблю". Його уряд змінив давніше становище, бо були на це „переконливі" причини, щоб могла відбутися зустріч голов урядів великих чотирьох держав: американського президента, совєтського прем'єра Булґаніна, англійського прем'єра сера Ідена та французького прем'єра Фора. Президент сказав, що в цілому світі зростає переконання, що „дещо добре може вийти з цієї зустрічі" голов урядів Великої Чвірки. Ця конференція буде виправдана, якщо на ній прийде до вияснення становища обох сторін без послаблення становища Заходу. Президент заявив, що в справі цієї конференції займає таке становище: 1. Вона повинна тривати найдовше три дні, щоб голови урядів могли обговорити всі справи, над якими пізніше мали б дискутувати міністри закордонних справ. 2. Уряд ЗДА хотів би, щоб ця конференція відбулась в якісь невтральній країні. 3. На цій конференції не буде порядку нарад, тільки в загальному обговорюватимуть становище в світі, отже не тільки европейські проблеми, але і далекосхідні — азійські. 4. На самій конференції голов держав не повинні бути представники Конґресу, але коли б після неї вібулися наради міністрів закордонних справ, то на цих нарадах повинні бути і представники американського Конґресу.

Спілка Сталевих Робітників плянує переговори в справі підвищення заробітної платні

Питсбурґ. — Комісія заробітних платень Спілки З'єдинених Сталевих Робітників плянує почати дня 7 червня ц. р. переговори з „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен" в справі реального підвищення заробітної платні сталевих робітників. Водночас будуть започатковані переговори з представниками п'яти інших найбільших сталевих компаній. Всі ці розмови будуть відбуватися під проводом Давида Дж. МекДоналда, крайового президента Спілки. Переговори в справі одержування робітниками річної платні відбудуться пізніше. Сталеві робітники заробляють сьогодні 2.33 дол. на годину. Останніми роками вони одержали двічі підвищення платень — 18 і пів цента і 16 центів на годину, якої підвишки домагається Спілка Сталевих Робітників тепер, не подано до відома. Згадується, що представники Спілки вимагатимуть 20 центового підвищення заробітної платні і погодяться на підвишку від 10 до 15 центів. Спілка Сталевих Робітників нараховує сьогодні около одного мільйона членів і в 96 сталевих фірмах, що їх заторкнуть переговори, — працює під сучасну пору 600.000 робітників.

Випробовують на тваринах протипістрякову сироватку

Ню Йорк, Н. З. — На річних зборах Товариства Американських Бактеріологів реферували про можливість випродукування сироватки, яка могла б вбивати бацилі недуги пістряка. Досі вдалося випродукувати такі віруси, які нищать в тваринах деякі роди пістряка, але цих вірусів не можна застосовувати для лікування людей. Шведські лікарі з Стокгольму і американські з Меморіяльного шпиталю в Бостоні повідомляють, що вони защеплювали коневі людські клітини з пістряком, і нащеплений кінь продукував в своєму організмі такі тільця, які пізніше вбивали пістрякові клітини в пробівках, і то без найменшої шкоди для здоров'я клітин. Подібні досліди робили лікарі Колумбійського університету в Ню Йорку, защеплюючи щурам людські пістрякові клітини. Нащеплені щурі також продукували тільця, які вбивали пістрякові клітини. Найновіші досліди пояснюють це конкуренційною боротьбою за поживу між вірусами і бацилями пістряка.

В АМЕРИЦІ

● **Дев'ятимісячна дитина** Шаррон Савтвелл із Шикаґа має аж п'ять бабусь: дві бабусі, дві прабабусі і одну пра-пра-бабусю.

● **Провідники** Республіканської Партії в Палаті і в Сенаті висловили президентові Айзенґаверові своє побажання, щоб Коґрес закінчив свої праці в кінці липня, з тим, щоб уже 1 серпня можна було почати вакації.

● **Представник Пентаґону** висловився проти того, щоб Конґрес іменував генерала армії Даґлеса МекАртура „генералом армій", бо це було б, мовляв, пониженням тих генералів армії, які живуть і також мають великі заслуги для ЗДА. В історії ЗДА досі був тільки один генерал армій — покійний Джан Дж. Першінґ, який командував союзними арміями в Европі під час першої світової війни.

● **Перший у світі** атомовий підводний човен „Навтілюс" почав своє нове шеститижневе плавання. На ньому знаходиться шеф морських операцій адмірал Роберт Б. Карні, який після одноденного плавання залишить „Навтілюс" і гелікоптером відлетить до Вашинґтону.

● **Міська Рада в Серклевіллі,** Огайо, змінила назву вулиці „Провулок любови" на „Алею Николая", бо ця „давня назва невідповідна для назви вулиці", на думку батьків міста.

● **Президент Айзенґавер** заявив делеґатам Світової Туристичної і Автомобілевої Організації, що подорожування по чужих країнах спричиниться до кращого порозуміння між народами і до втримання світового миру.

● **Американська фльота** відзначила орденом „Леґіону Заслуги" капітана канадійської фльоти Александра Б. Ф. Фрейзера - Гарріса за „надзвичайно похвальну поведінку" під час Корейської війни.

● **Католицькі провідники** в Арґентині відвідали міністерство внутрішніх справ, щоб просити міністра звільнити 30-х католиків, арештованих минулого тижня. Але їх прийняв тільки асистент міністра, який заявив, що уряд вивчає цю справу.

● **Річна конвенція** Єпископальної Протестантської Церкви Нюйоркської Дієцезії більшістю 234 до 189 голосів відкинула резолюцію, яка домагалася, щоб жінки також могли бути членами парафіяльного управління і делеґатами на найближчу конвенцію.

Президент передбачає повну перемогу над поліо

Вашинґтон. — Президент Айзенґавер сказав на пресовій конференції, що він і надалі має повне довір'я до вакцини д-ра Солка і вірить, що вже в недалекому часі ця вакцина матиме повну перемогу над недугою поліо. Він заявив, що науковці під натиском публічної опінії, щоб якнайшвидше дозволити продавати вакцину Солка, завчасно й трохи недокладно сконтролювали цю вакцину, і внаслідок цього треба тепер переводити другу контролю та припинити на короткий час щеплення дітей. Айзенґавер казав, що це не є його урядова заява в цій справі, тільки його власна спекуляція, яка не відноситься до успішности і безпечности самої вакцини д-ра Солка, тільки до способів її продукції. Служба Публічного Здоров'я повідомляє, що 62 дітей захворіло після щеплення проти поліо. Але ця заява президента не заспокоїла Конґресу, де і надалі критикують секретарку здоров'я Овіту К. Гоббі та генерального лікаря ЗДА д-ра Лінарда А. Шілі. Д-р Шілі має в п'ятницю, 13 травня, зізнавати перед Банковою і Валютовою Комісією в Палаті Репрезентантів в справі припинення щеплення вакциною д-ра Солка. Досі число випадків поліо в цілій країні на 26 відсотків менше в порівнянні з тим самим часом минулого року.

Президент Айзенґавер говорить про вакцину Солка

Сенаторка Смит не вірить в кандидатуру Айзенґавера в 1956 році

Вашинґтон. — Сенаторка Марґарет Чейс Смит промовляла на річних зборах 1,500 делеґаток Конференції Республіканських Жінок і заявила, що на її думку, президент Айзенґавер не буде кандидувати в 1956 році. Тому то вона остерігала республіканців, щоб не клали всіх своїх надій на особу Айзенґавера та на його популярність, тільки щоб „розбудовували популярність своєї партії". Сенаторка Смит казала, що сам президент Айзенґавер заявляв, що немає таких людей, яких не можна б було заступити іншими. Вона пригадувала республіканським жінкам, що президент Айзенґавер вже кілька разів закликав республіканців, щоб при найближчих виборах зробили виборчими гаслами програму своєї партії, а не популярність однієї особи. Але провідник республіканців в Палаті Репрезентантів Джордж В. Мартин заявив, що Айзенґавер буде кандидувати і переможе великою більшістю. Президент на пресовій конференції сказав, що не має найменшого поняття, на якій основі сенаторка Смит передбачає, що він не буде кандидувати під час найближчих виборів.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ ВТЯГНЕННЯ ДО КОНҐРЕСОВОГО РЕКОРДУ

Вашинґтон. — Конґресмен Майкел Фіґен з Огайо зголосив був ще 13 квітня ц. р. до конґресового рекорду повний текст листа голови УКК, професора економії в Джорджтавнському університеті, Лева Добрянського, що його він вислав президентові Айзенґаверові 8 березня ц. р. у зв'язку з обмірковуванням у Вашинґтоні справи транспортованих харчів до СССР. Проф. Добрянський, не виступаючи в принципі проти допомоги харчами голодуючому населенню поза залізною завісою, зокрема бажаючи й поручаючи дати таку допомогу українському народові в СССР, перестерігав, проте, щоб безконтрольне висилання харчів до СССР у виключне розпорядження совєтського уряду не спричинилось лиш до скріплення престижу комуністичної влади і посилення господарського потенціялу совєтської країни, без ніякої користи для потребуючого тамошнього населення. Тому проф. Добрянський пропонував, щоб ЗДА забезпечили за собою право контролі, чи харчі дійсно дійшли до потребуючих людей. При цій нагоді проф. Добрянський підкреслив плянове народовбивство, що його проводить совєтський режим і шкідливість підтримувати престиж цього уряду в будь-який спосіб. (Конґресовий рекорд з 23 квітня ц. р., A2846).

Конґресмен Лоренс Смит із Вискансину зголосив 4 травня ц. р. до конґресового запису статтю проф. Л. Добрянського, яка 15 грудня м. р. появилась була в Українському Бюлетені п. з. „Україна є нацією, не так, як Тексас". У цій статті автор розправлявся з прихильниками виключення з Об'єднаних Націй УССР, яка, мовляв, є в Совєтському Союзі те саме, що Тексас в З'єдинених Державах. Проф. Добрянський дав у цій статті не тільки нарис конституційно - правної сторінки УССР, що її управнює до перебування в ОН, але й виступив проти примітивного підходу до Сходу Европи, як національно-російського чи „совєтського" моноліту. Конґресмен Лоренс Г. Смит, зголошуючи цей запис, пояснив, що такі статті надзвичайно корисні для американців для з'ясування їм невідомих закордонно-політичних проблем. (Рекорд з 5 травня A3046).

Сенат за 8.8% підвищення платні поштовикам

Вашинґтон. — Сенат більшістю 66-ох до 11-ох голосів прийняв законопроєкт про підвищення на 8.8 відсотка платні 500,000 поштових працівників. Це підвищення має коштувати державну скарбницю 178 мільйонів долярів, а уряд погоджується на 7.6 відсоткове підвищення платні поштовикам, що коштувало б уряд тільки 129 мільйонів долярів. Генеральний постмастер Артур Е. Соммерфілд заповів, що він пропонуватиме президентові, щоб поставив „вето" проти цього законопроєкту, бо поштовий уряд і так працює з недобором. Недавно і Палата Репрезентантів великою більшістю прийняла законопроєкт про 8.8 відсоткове підвищення платні поштовикам. Коли б навіть президент поставив „вето" проти цього законопроєкту, прийнятого Сенатом і Палатою Репрезентантів, то в обох палатах Конґресу буде потрібна більшість двох третіх голосів, щоб перемогти спротив президента, який після того мусітиме підписати цей законопроєкт і він стане законом.

Республіканська сенаторка Марґарет Чейз Смит в розмові з лідером республіканців у Конґресі Джозефом В. Мартіном, перед своє промовою на зібранні Конференції Республіканських Жінок, в якій вона висловила „переконання", що президент Айзенґавер перейде „в стан спочинку" після 1956-го року. Сам президент Айзенґавер опісля на пресовій конференції заявив, що він не знає чому сенаторка Смит думає, що він „піде в стан спочинку".

ЗАХІД СТВЕРДЖУЄ СВОЮ СИЛУ І ЄДНІСТЬ

РАДА НАТО ЗАКІНЧИЛА СВОЇ НАРАДИ В ПАРИЖІ У ПОВНІЙ ГАРМОНІЇ

Париж. — Рада НАТО, яку складають міністри закордонних справ 15-ти держав, приналежних до тієї міжнародної організації, закінчила в середу 11 травня свою конференцію, яку відбувала у Парижі від понеділка 9-го ц. м. В офіційному комунікаті вона ствердила повну солідарність всіх держав, членів Організації Північно - Атлянтійського пакту, і корисність Ради, як форуму для політичних нарад в усіх справах, що турбують вільний світ. У першій із чотирьох точок комунікату вітається признання суверенности Німецькій Федеративній Республіці і приступлення її до НАТО та стверджується однозгідність всіх 15-ти держав в справі змагання до миру, безпеки і волі для всього німецького народу, включно з його 18 мільйонами осіб у Східній Німеччині. Далі підкреслюється вартість покликання до життя Західньої Европейської Унії разом із Західньою Німеччиною і Італією. У третій точці називається всі ті справи, що ними займалася Рада НАТО: державний договір про Австрію, запрошення західніми великодержавами Совєтів до нової конференції, справа з'єдинення Німеччини, справи Середнього і Дал. Сходу, Манільський (Південно-Східній Азійський) і Середньо-азійський (Туреччина - Ірак) пакти, Бандунґська конференція і проблема замирення на водах Далекого Сходу.

Новий президент Італії відкриває двері комуністам

Рим. — Під час загальної сесії італійського парляменту відбулося заприсяження нововибраного на протяг 7-и літ президента Італії Джованні Ґрончі. З цього приводу пролунало в Римі 100 гарматніх пострілів. Ґрончі є третім президентом Італії після війни і належить до лівого крила партії християнських демократів. У своїй інавґураційній промові він накреслив напрямні своєї політики і підкреслив, що він хоче активно встрявати в політичні справи Італії. Згадавши коротко допомогу З'єдинених Держав для Італії і висловивши вдячність італійського народу Америці та натякнувши на приналежність Італії до західнього світу, президент Ґрончі перейшов до внутрішніх італійських справ. Італія не діб'ється нічого ні у внутрішньому житті ні в міжнародній політиці, якщо не буде кооперації із світом праці. Тому теж — на думку Ґрончі — „фундаментальні інтереси італійської демократії" вимагають, щоб до участи у владі були допущені і ліві партії, значить італійські комуністи та італійські соціялісти. Промову нового президента оплескували комуністи дуже гаряче.

ЗДА й Франція узгіднили політику на терені Півд. В'єтнаму

Париж. — Між державним секретарем Дж. Фостером Доллесом, як репрезентантом ЗДА, і прем'єром Франції Фором та її міністром закордонних справ Піне осягнено повну згоду щодо дальшої поведінки в в'єтнамській проблемі. Рішено, що обидві держави будуть підтримувати теперішній уряд Нґо Дінґ Дієма, з тим, щоб підтримати його в змаганні мати таку силу й авторитет, щоб той уряд міг перевести консолідацію країни. Тому французи погодилися припинити всяку акцію, яка послаблювала б уряд Нґо Дінґ Дієма, а американці — впливати на той уряд, щоб він не сприяв протифранцузьким настроям і сам не підсилював протифранцузької пропаґанди. Французьке військо буде ступнево виїздити з В'єтнаму в міру того, як будуть поставати нові військові з'єднання національної в'єтнамської армії, щоб не наразити на шкоду безпеку країни. Франція висловила бажання, щоб Бао Даі був конституційним монархом В'єтнаму. Америка не зайняла в цій справі виразного становища, узалежнюючи його від виразної волі самих в'єтнамців.

Телеграма д-ра С. Витвицького в справі втікачів з Австрії

У зв'язку з совєтською акцією в справі репатріяції політичних емігрантів, перебуваючих в Австрії, президент УНР в екзилі д-р Ст. Витвицький вислав в дні 3 травня ц. р. до президента Д. Д. Айзенґавера від Закордонного Державного Центру УН-Республіки депешу. Д-р Витвицький звернув увагу, що артикул 16 проєктованого австрійського мирного договору небезпечний для політичних утікачів, живучих на австрійській території, в тому 6.000 українських еміґрантів, та просив през. Айзенґавера вжити свого авторитету для того, „щоб було пошановане святе право азилю, яке є одним з головних досягнень людської культури та щоби була запевнена тим особам повна охорона їх безпеки". Аналогічну депешу вислав Ст. Витвицький на адресу Державного Секретаря Доллеса.

СОВЄТСЬКІ ВИМОГИ УТРУДНЮЮТЬ ДОГОВІР З АВСТРІЄЮ

МОЛОТОВ ЗАПОВІВ ВИЇЗД ДО ВІДНЯ ДЛЯ ПІДПИСАННЯ ДЕРЖАВНОГО ДОГОВОРУ ПРО АВСТРІЮ. — ЗАХІДНІ МІНІСТРИ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ СПОДІВАЮТЬСЯ УЗГІДНЕННЯ ОСТАННІХ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ

Варшава. — Совєтський міністер закордонних справ В'ячеслав Молотов заявив на пресовій конференції, що він виїде в суботу 14 ц. м. до Відня для зустрічі з трьома західньо - альянтськими міністрами закордонних справ, щоб підписати з ними державний договір про суверенність Австрії. Молотов перебуває — разом з іншими найвищими совєтськими достойниками — у Варшаві на конференції 9-ти комуністичних держав про створення спільного для них військового командування. Та заява Молотова вказує на його переконання, що остаточний текст державного договору про Австрію буде таки виготовлений до кінця цього тижня і готовий до підпису. Тому й міністри закордонних справ ЗДА, Англії і Франції, які від кінця минулого тижня перебувають у Парижі, сподіваються, що Совєти поступляться з свого досі непримирливого становища у справі своїх фінансових претенсій до Австрії. Переговори 4-ох амбасадорів у Відні в справі узгіднення тексту державного договору застрягли на мертвій точці власне щодо господарських претенсій СССР. Совєтський амбасадор Ільїчев настоює на тому, щоб у тексті договору були вписані тільки первісні совєтські вимоги, зате ті уступки, що їх зробили большевики австрійцям в господарських справах у минулому місяці на конференції у Москві, мали б — згідно з становищем Совєтів — вміщатися в окремому совєтсько-австрійському договорі. Західні альянти й Австрія противляться тому, бо Совєти могли б в кожній хвилині анулювати двосторонню умову з Австрією, що говорила б про уступки в користь Австрії, та покликатись виключно лише на державний договір. Мериторично, за первісними вимогами Совєтів — вони затримали б всі найбільші промислові заклади у Долішній Австрії і східній частині Відня, фактично були б необмеженими панами копалень нафти в Цістерсдорфі, володіли б австрійською дунайською фльотою і через те все були б всилі вічно встрявати в ціле австрійське господарське життя та його від себе узалежнювати. Тому державний секретар Доллес, який збирався їхати до Відня швидше, тим часом відложив виїзд з Парижу. 4 амбасадори у Відні рішили пробувати знову узгіднити свої позиції.

Совєтський проєкт роззброєння викликує поважні сумніви

Лондон. Англійський прем'єр Іден, міністер Наттінґ, що є делеґатом в Підкомісії Об'єднаних Націй для справ роззброєння, Джеймс Водсворт, американський делеґат у тій Підкомісії, та інші західні державні мужі висловились вже у справі останнього обширного совєтського проєкту роззброєння, що про нього вже вчора повідомлено. Назагал, західні голоси погоджуються, що совєтський проєкт є поступом вперед, але водночас підкреслюють, що вже тепер, ще перед докладним перестудіюванням того широкого проєкту, він викликує поважні сумніви різними своїми пропозиціями. Найбільше застереження викликує факт, що Совєти нічого не говорять про свободу рухів міжнародної комісії, яка мала б стежити за роззброєнням. Без запевнення такій комісії повної можливости дійсно переводити контролю, ціле роззброєння — включно з контрольною комісією — було б нереальне. Звертають увагу на нельояльність совєтської поведінки: Совєти оприлюднили відразу свою пропозицію в пресі, не подавши її раніше до відома Підкомісії для справ роззброєння. Совєтський проєкт пересуває справу Німеччини на терен Об'єднаних Націй. Це тактичний маневр — кажуть західні коментатори — обрахований на те, що в Об'єднаних Націях знайдуться численніші прихильники концепції невтральної і роззброєної Німеччини, ніж це можливо за конференційним столом тільки міністрів закордонних справ 4-ох великодержав. Совєти домагаються теж не тільки відкликання всіх військ з Німеччини, що поставило б СССР в упривілеєне становище (вони погоджуються тільки на тимчасове залишення невеличкого „поліційного" контингенту), але й ліквідації всіх закордонних військово-морських і летунських баз, що, очевидно, було б перекресленням всіх дотеперішних військово - політичних успіхів американської дипломатії, яка придбала Америці численні заморські бази. Врештою, додають західні державні мужі, совєтську пропозицію треба ще докладно перестудіювати.

В СВІТІ

● **Чу Ен-лай** обіцяв англійському шарж д'аферові Тревельянові з'ясувати докладніше свою пропозицію під адресою Америки — переговорювати у справі протоки Формози. До Пейпінґу прибув з цією самою місією індійський дипломат, противник ЗДА, Крішна Менон. З державного департаменту у Вашинґтоні заявили, що ЗДА не просили посередництва ані в Англії, ані в Індії.

● **Вернер Фішль,** генеральний прокуратор підсовєтської провінції Саксен-Анґальт в Німеччині, втік до Західньої Німеччини і попросив признати йому право політичного азилю.

● **З Токіо до** південно-австралійського міста Мельбурн 18 травня вилетять 4 американські бомбардувальники типу турбомоторових „Тандерджетів". Віддаль у 4,840 миль вони мають перелетіти без приземлювання, тричі набираючи ґазоліни від „летючих цистерн". Лет обрахований на 11 годин. Швидкість лету цих машин — 500 миль на годину. Лет подуманий, як пробний військовий маневр.

● **Із Золотого побережжя** в Африці відлетів до ЗДА титулярний голова демократичної партії, колишній кандидат на президента Адлей Стівенсон. Часописи пишуть, що він їздив туди „в приватній справі".

● **Остання совєтська** пропозиція про роззброєння встановлює для ЗДА, СССР і комуністичного Китаю висоту армії на 1,000,000 — 1,500,000 вояків, а Англії і Франції — на 650,000. Врештою кожна з цих 5-ох держав мала б впродовж року зредукувати наполовину свою армію, рахуючи її стан на 31 грудня 1954 року.

● **В Японії** сталась нова корабельна катастрофа: переповнений пасажирами моторовий пором зударився у мряці з пасажирським кораблем, теж повним пасажирів. Найменше 75 осіб втопилися, бо їх тіла виловлено з моря, 22 не знайшли, 57 ранених, а 692 врятувано. Більше як половина всіх подорожніх — це були шкільні діти на літній корабельній прогулянці.

● **На Сибіру** Совєти перевели минулого місяця новий пробний вибух водневої бомби — твердять японські вчені. Вони досліджували попіл, який осів в часі від 9 до 13 квітня на острові Гоккайдо. З вітрів, що віяли тоді, можна було встановити досить докладно звідкіль нахлинув цей попіл на японський острів. Його радіоактивність цілком нагадувала радіоактивність попелу з останньої американської спроби на острові Бікіні.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРСПЕКТИВИ КОНФЕРЕНЦІЇ „ЧОТИРЬОХ ВЕЛИКИХ"

Західні великодержави — ЗДА, Британія і Франція — звернулись до Москви з офіціяльною пропозицією зустрічі голів урядів цих чотирьох головних партнерів теперішньої міжнародної політики. Завданням такої „конференції на найвищому рівні" було б обміркувати проблеми, які ділять Схід і Захід на два ворожі табори, і пробувати знайти якусь розв'язку, що звільнила б людство від страшного марива атомової війни. Західні держави не встановлюють точного речинця і місця зустрічі, натякаючи тільки на те, що вона могла б відбутися в Швайцарії у половині липні. Якщо Москва прийме пропозицію, то в короткому часі відбудеться зустріч, яка є одним з головних предметів дипломатично-політичної гри впродовж останніх десяти років, після конференції „на найвищому рівні" в Потсдамі у 1945-му році.

Нова зустріч „чотирьох великих", якщо б до неї прийшло, вияснила б політичну атмосферу в один або другий бік: відпруження, або ще більшого загострення міжнародного положення. Але тоді світ бодай знатиме, на чім стоїть, і не обдурюватиме себе всілякими ілюзіями, а проблема зустрічі голів урядів чотирьох великодержав перестане бути диверсійним політичним футболом, яким вона була досі.

Які ж перспективи такої зустрічі? Насамперед треба ствердити, що вже сама пропозиція зустрічі, офіціяльно оформлена, є певним арґументом у політичній ініціятиві Заходу. Видвигнено цю пропозицію після багатьох заяв із західнього боку, головно збоку президента Айзенгавера, що така зустріч входила б в рахубу тільки тоді, якщо Москва ділом, а не словами дасть доказ своєї „доброї волі". Логічно можна припускати, що для Заходу такий „діловий доказ" Москва дала, правдоподібно своєю останньою згодою на привернення суверенности Австрії, хоч ця згода все ще проблематична. Друга справа, що могла вплинути на рішення Заходу, це — остаточне включення Західньої Німеччини в оборонну систему Заходу, до якого Москва так дуже намагалась не допустити. До речі, навіть саму пропозицію зустрічі оформлено на тому самому засіданні Ради Атлантійського Пакту, на якому офіціяльно прийнято Західню Німеччину до Північно-Атлантійського бльоку, як його 15-го члена. З цього насувається висновок, що Захід хотів цим також відбити всі напасті та закиди Москви, що Атлантійський пакт має аґресивні цілі.

Це — сказати б — тло західньої пропозиції щодо зустрічі „великих". Які ж вигляди на ту зустріч? Тому, що формальна пропозиція вийшла з західнього боку, кінцеве рішення тепер залежить від Москви. Згідно з дотеперішніми познаками, Кремль повинен би пропозицію прийняти. Вже бо навіть недавно совєтський „великий", прем'єр Булґанін, заявив у пресовому інтерв'ю цілком виразно, що він є прихильником такої зустрічі. В останньому часі і совєтська пропаґанда відступила від вимоги, що передумовою зустрічі може бути тільки відступлення від озброєння Німеччини. Значить, зустріч може відбутися. А проте, якщо большевики рішать, що ця зустріч не дасть їм будь-яких виглядів хоч би на пропаґандивну користь, вони можуть поступити так само, як недавно з пропозицією виїзду до Вашинґтону совєтських учасників зустрічі над Ельбою. Спочатку погодились, а опісля відмовились, звалюючи всю вину на... державний департамент.

Але, припустімо, що все піде „гладко", і конференція на „найвищому рівні" таки відбудеться. Президент Айзенгавер висловився виразно за тим, щоб ця зустріч була тільки зустріччю і більше нічим. Він, як і прем'єри Іден та Фор, бажали б у першу чергу тільки зустрітись із совєтським прем'єром і „подивитись один одному в вічі", а всі актуальні проблеми в справі „відпруження" мали б обговорювати їхні міністри закордонних справ.

Західня опінія привітала таке рішення, вважаючи його за єдиноправильне. Ані президент Айзенгавер, ані голови урядів двох інших західніх великодержав не повинні входити в конкретні дебати з совєтським партнером, якщо взагалі вважають за вказане з ним зустрічатись. Західня опінія також не сподівається ніякого чуда від цієї зустрічі, але й не має жадних побоювань, що на ній можуть повторитись історії, які сталися в Тегерані, Ялті чи Потсдамі. Ґарантією проти такого повторення є в першу чергу президент Айзенгавер, який не тільки словами, але й ділами доказує, що він не вірить у „мир за всяку ціну". Натомість нова зустріч може змусити большевиків викласти свої карти на стіл і — в безпосередній чи посередній формі — потвердити те, що світ давно знає, а саме, що ці карти фальшиві.

„ЖДАТИ І ПРИДИВЛЯТИСЬ"

Виписані вгорі у заголовку цієї статті два слова були сказані минулого тижня президентом Айзенгавером, як ядерне схоплення теперішньої американської політики у відношенні до світових проблем в найширшому розумінні. Себто: З'єдинені Держави, очевидно, не ведуть політики пасивної і не обмежуються до того, щоб тільки приглядатись ходові подій у широкому світі. Навпаки, ця політика активна, жива, а методика діяння — може навіть метушливіша й настирливіша, як це подобається деяким американським союзникам. Останнє звернення Америки, разом з Англією і Францією до Совєтів у справі нової спільної конференції, не є теж доказом пасивности, дармащо така політика не викликає захоплення. Але „ждати і придивлятись" треба тепер тому, що дальший розвиток подій залежить тепер більше, як будь-коли, не від Америки й її союзників, а від двох центрів комуністичного світу — від Москви й Пейпінґу.

Так було, зрештою, від кінця другої світової війни, що його десятиріччя святковано минулого тижня. Після Ялти і місяців задурманеної віри в можливість „співіснування" західньо-д е м о к р а тичного і східньо-комуністичного світів, або — за висловом Ф. Д. Рузвелта — „двох економічних систем", після провалу всіх міжнародних конференцій з СССР і повені совєтських „вето" в Раді Безпеки, вільний світ, заалярмований методою „мирного заведення комуністичного ладу в ЧСР, перейшов був до контрнаступу. „Співіснування" заступила „холодна війна", в якій большевики лаяли, як „воєнних нацьковувачів", своїх учорашніх союзників та розбивали всяку спробу мирно поладнати будь-яку міжнародну проблему на терені ОН і поза ними. А західні альянти створили НАТО, зокрема ж ЗДА проголосили плян Маршала і Доктрину Трумана та повели приспішеною ходою політику — створення сіті союзів із сіттю військових баз, як найкращими ґарантами безпеки для себе і решти неопанованого ще комунізмом світу. Бльокада Берліну й американський повітряний „ліфт" були назверхніми шпилями цієї холодної війни.

Згідно з законами історії, насичена запальним матеріялом атмосфера мусіла виладуватись вибухом, а розгойданий і пущений в рух комуністичний експансіонізм не міг зупинитись „сам собою". Ще щастя, що Москва, захопивши всю Середню Европу, зацукалась перед дальшим походом на Захід, хоч в рр. 1946/47 напевне могла б була дійти до Атлантику. Не викравши ще тоді тайн атомової зброї, вона воліла „передишку", рішивши зате здійснювати заповіт Леніна, щоб „через Пейпінґ зайняти Париж". Таким чином прийшло до війни в Кореї, водночас до війни в Індо-Китаї, посиленої після „перемир'я" в Кореї. Алеж ця „гаряча" війна тільки приспішила процес відбудови збройної сили Заходу та його політично-моральної мобілізації проти комуністичної небезпеки. НАТО стало могутньою реальною силою. Зцементовано на протикомуністичній базі весь американський континент, а наявним доказом цього був провал комуністичної диверсії в Ґватемалі. Створено бльок для оборони Південно-Східньої Азії. Нарешті, всупереч усім лайкам і погрозам — твердо і послідовно переведено плян включення Західньої Німеччини в західню оборонну систему, перемагаючи такі трагічні епізоди, як невдача Европейської Оборонної Спільноти. Ця остання воскресла в постаті Західньої Европейської Унії, яка — разом із поширеним на Німецьку Федеративну Республіку НАТО — саме в цьому тижні вперше радить в Парижі однаково над проблемами Европи, як і Середнього та Далекого Сходу.

„Мир через силу" — це не проста фраза. Виявилося ще раз, що комуністи розуміють тільки одну мову — сили. Рішучість, з якою на Сході здвигнено Південно-Східній Азійський Пакт, піддержана рішучістю ген. Коллінса в Південному В'єтнамі та успішним монтуванням середньо-азійського бльоку (Туреччина - Іран - Ірак - Пакістан), заява американського Конґресу про оборону Формози й приявність Сьомої фльоти на далекосхідніх водах — це факти, які казали китайським комуністам перестати — бодай тимчасово — бундючитись і погрожувати „визволюванням" не тільки Формози, але й Сіяму, Південного В'єтнаму, Маляїв та взагалі всього південного сходу Азії, де скрізь від років робила диверсію. Останній доказ, що небезпечно продовжувати воєнні аґресивні авантюри, дала Чу Ен-ласві конференція в Бандунґу. І тому він поспішив із заявою про готовість „переговорювати" з Америкою про ситуацію у протоці Формози, а генеральний секретар ОН Гаммершилд раптом заповів недалеке звільнення американських летунів з комуно-китайської в'язниці. Рівночасно в Европі Москва раптом змінила всю свою дотеперішню політику в справі Австрії і пішла так далеко в своєму бажанні чимшвидше підписати австрійський державний договір, що його президент Айзенгавер вже два роки тому назвав пробним каменем московської доброї волі, що відкликала навіть свої „репатріяційні" претенсії (ославлена 16-та стаття тексту договору).

Таким чином цьоготижневі наради 15-ох міністрів закордонних справ у Парижі стоять під знаком нової фази міжнародних відносин. Це „мирова" фаза, яка вже переступає межу голословних заяв, бо договір про Австрію — це вже діло, — а коли б комуністичний Китай зрікся своїх аґресивних затій супроти островів у Формозькій протоці і самої Формози (при міжнародній ґарантії безпеки для Формози і Пескадорів), то це теж було б діло. Паризька конференція держав НАТО має в цій новій ситуації два аспекти: з одного боку перевести фактичне включення і впосння Західньої Німеччини в свої ряди і — водночас — перевірити дальші можливості цієї „мирової" фази з погляду тривкости миру в Европі і в Азії. Звідсіль — готовість західніх міністрів закордонних справ навіть зачекати на Молотова, який від середи цього тижня у Варшаві монтує (чи вірніше сказавши: диктує) військово-політичний комуністичний моноліт від берегів Велтави і Шпре по Тихий океан, — щоб підписати з ним у Відні договір про суверенність Австрії та дізнатись від нього, чи можна дійсно знову засідати Айзенгаверові, Іденові й Форові з Булґаніним і чи буде з цього якась користь, чи нова компромітація наївних.

Конкретно: чи можна буде осягнути об'єднання Німеччини на іншій, як „невтральній", базі, і чи Москва переконає Пейпінґ, щоб і в Азії припинився брязкіт червоної зброї. Ясно — не на все, а в часі, який, як „передишка", потрібний комуністам...

У вільному світі залунали голоси остраху, щоб у цій новій фазі не повторились страхітливі угодовецькі промахи за стилем Ялти, Панмунджомської к о н ф е р енції про перемир'я в Кореї і Женевської конференції, що поділила В'єтнам. Президент Айзенгавер заспокоював ті голоси короткою залвою, що американська політика тільки придивляється, що з того миролюбного шуму вийде, і жде. Там часом вона також пливе з тією самою течією. Нашим найбільш пекучим завданням є пильнувати, щоб мир, про який стільки говориться, не став новим каменем на могилі уярмлених народів.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

ЮВІЛЕЙ ЗАБРІХАНОСТИ Й ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

Що кілька днів на редакційний стіл попадає жмуток останніх чисел московської „Правди" й „Ізвєстій", надісланих летунською поштою. Кожна з цих газет тоненька, чотиристорінкова, за п'ять — десять хвилин всі кільканадцять примірників перелистковані і не залишається нічого ні в очах ні в пам'яті, щоб привернуло увагу, зацікавило, спонукало подумати. І кожного дня треба відкладати 50- чи 60-сторінковий „Ню Йорк Таймс" чи „Геральд Трибюн" з почуттям жалю, що немає можливости ні часу прочитати всі цікаві, хочби тільки з такого чи іншого індивідуального погляду, повідомлення, інформації, статті. В кожному числі хочби „Свободи" тричі більше газетного матеріялу, як в передових органах СССР.

В останніх числах згаданих московських газет привертають тільки увагу заголовки й цілі сторінки матеріялів про „день совєтської преси", відзначуваний у Совєтському Союзі дня 5 травня, в річницю виходу першого числа комуністичної „Правди", виданого дня 5 травня 1912 року.

Як звичайно в таких випадках, совєтські офіціози намагаються приголомшити населення Совєтського Союзу рекордовими п і д р а хунками тиражів, кількістю совєтських газет, кореспондентів, і т. д. Совєтський читач довідується, що виходить у Совєтському Союзі 7.100 газет з одноразовим тиражем 47 мільйонів примірників, що друкуються, крім того, 1.500 журналів, що українською мовою виходить 1.044 газети, з одноразовим тиражем 5.5 мільйона примірників, що в цій тисячці газет співпрацює 260.000 робкорів і сількорів (робітничих і селянських кореспондентів, значить, що на чотири сторінки однієї газети припадає крім редакторів, коректорів і складачів, ще 260 кореспондентів, з яких до речі навіть половини так і не зустрінути, наприклад, в „Радянській Україні" на протязі цілого місяця).

З ювілейних статтей довідується читач далі, що ця совєтська преса, хоч і „нудна та поверховна" — за признанням „Правди", — це „преса нового типу, свобідна і незалежна, створена народом і кровно зв'язана з ним нерозривними вузлами", що сила її в її партійності, в її вірності всепереможному вченню марксизму-ленінізму" і т. д. і т. д.

Звичайно, у „свободу і незалежність" совєтської преси не вірить не тільки совєтське бідолашне населення, а й самі кремлівські крутії із „Правди" й „Ізвєстій". Вистачить посторонньому почитати совєтські газети на протязі тижня чи двох, щоб збагнути, що ніякої свободи і незалежности в совєтській пресі немає, що можуть вони тільки — і то без помилок і коментарів — друкувати офіційні повідомлення і тексти промов Хрущова, Булґаніна чи Жукова. А коли прийде якийсь з'їзд чи нарада комуністичної партії Совєтського Союзу, то цілих чотири сторінки всіх 7.100 газет Совєтського Союзу у всіх 47 мільйонах примірників виходить з тим же самим однаковісіньким змістом, з тими ж самими „лозунґами" і навіть тими самими заголовками. Найбільш удостойненої уніфікації преси, здається, важко було б придумати.

Але й цього совєтським верховодам мало. Несвідомих мешканців Совєтського Союзу, які не мають можливости одержувати ні однієї чужоземної газети, треба переконати ще й у тому, що совєтська преса не тільки наздогнала, а то й перекрила всі світові рекорди в газетній справі, що працюють у тумані не совєтські, але чужоземні, передусім американські газети такі, як „Ню Йорк Таймс" чи „Ню Йорк Геральд Трибюн". Із статтей про американську пресу, друкованих з приводу дня „совєтської преси", совєтський читач довідується, наприклад, що мешканець Ню Йорку потопає щодня по кісточки ніг в газетному сміттю, що „всі зусилля санітарної влади даремні, якщо не буде знищений Таймс-сквер, в околиці якого розташовані всі більші газетні трести", що „50 мільйонів газет, викидуваних щоденно на ринок, засмічують не тільки вулиці міст, але й і голови їх мешканців", що слово „війна" набирають в цих газетах щонайбільшим шрифтом і слово „мир", щонайменшим і т. п.

Щоб завершити картину „газетного жахіття" в ЗДА „Известия Советов Депутатов Трудящихся СССР", значить офіціоз совєтського уряду, друкують статтю (в числі з 5 травня ц. р.) якогось М. Стуруа з такою характеристикою змісту американських газет: „Таймс-сквер намагається втримувати низового американця в стані постійної психози. Газетні шпальти рясно обслуговувані летючими тарілками різних розмірів, і на цих тарілках підносять оголомшеному читачеві воєнну гістерію. „Таємничі" підводні човни атакують Сан Франсіско і другі надбережні міста Америки. „Таємничі" парашутисти висаджуються в околицях Ню Йорку і маршують на місто. Проголошується нагороди за те, хто точніше встановить дату третьої світової війни. Обмірковують проблему, як похоронити дев'ять мільйонів американців, що стануть жертвою „таємничої атомової атаки". Такий різноманітний в своїй одноманітності репертуар Таймс-скверу".

Х а р а к т е ристика справді приголомшлива і треба жалкувати, що „таймс-скверські газети" не передрукують її англійською мовою, щоб поінформувати американських читачів, з якою насправді забріханістю вони мають справу і якого рекорду дезінформації досягла совєтська комуністична преса в 50-річчя свого існування. Може тоді й американське суспільство могло б відповідно відзначити і оцінити метушню в справі зустрічей і переговорів з совєтськими ф а л ь ш і вниками дійсности і правди.

МАРШАЛ ЖУКОВ

Маршала Жукова знає світ як переможного полководця совєтських армій у 1945 р., а з вигляду, як кремезного, з короткою шиєю та широким обличчям московського мужика, вдягненого в однострій совєтської армії і обвішаного всілякими орденами, число яких збільшили Айзенгавер та Монтґомері. В 1946 році, коли Сталін, боячись популярности Жукова, заслав його до Одеси на пост командувача Одеської військової округи, особа маршала попала в забуття. Щойно по шести роках, коли вже не стало Сталіна, покликав його Маленків на заступника міністра війни.

Колишні партнери Жукова із західнього світу, які знали його з різних розмов та переговорів у Берліні 1945/46 років, почали дошукуватися причин видвигнення Жукова на таке високе становище. І пригадали собі, що маршали Ворошилов та Васілєвський свого часу видали у справі Жукова таку опінію: „З огляду на недовір'я та на моральну поставу маршала Жукова, являється конечність відкликати його з Берліну". Ця „опінія" була продиктована Сталіним. Пригадують західні політики та високі військовики і те, що Жуков, під час свого перебування в Берліні, вминав завжди розмов на політичні теми.

Жуков з-поміж усіх совєтських маршалів, які під час війни зробили блискучу кар'єру, був найменше зв'язаний з партією. Розуміється, є він членом компартії, але до вибуху війни не був ніколи діяльним в якійсь центральній партійній організації. Членом ЦК компартії стає він щойно після великих військових успіхів під Москвою, Ленінградом та Берліном. На всілякий випадок, знає він далеко краще історію боїв під Каннами, Австерліцом чи Седаном, ніж історію компартії або писанину Леніна чи Сталіна. З цього, однак, не виходить, що він не є вірним сином компартії, або стоїть до неї в якійсь опозиції. Він тільки не має ні здібностей ані покликання займатися політикою. Партійні генерали не можуть йому забути гріха, що генерала Власова, який боровся разом з ним під Москвою, Жуков високо цінив і надав йому високе воєнне відзначення, не зважаючи на спротив найближчого дорадника Сталіна. І коли Власов гойдався на шибениці в Москві, то ніхто не наважився зробити Жукову процесу, бо його слава, як переможця над німцями, була ще надто свіжа та велика.

Та хоч Жуков не був політиком, мусів він вступити на політичну арену, як представник Совєтів у Берліні і член Контрольної Ради. Знаменною річчю є те, що наслідником Жукова в Берліні став маршал Соколовський, який під час війни був, за згодою Сталіна, головним противником Жукова. Але коли Сталін у великій воєнній небезпеці мусів признати воєнний талант Жукова і доручив йому команду над мільйоновими арміями, то шефом штабу Жукова призначено саме Соколовського. І як тепер почуває себе маршал Жуков у фотелі міністра війни — не важко сказати. Бо впливовим шефом штабу червоної армії є маршал Соколовський, „головою держави" — Ворошилов, а заступником Жукова — Васілєвський.

І так сидить совєтський міністер війни в добрих і міцних кліщах цих совєтських маршалів. Хто хотів би бачити в „новому курсі" перемогу армії, той був би далекий від дійсности. Бо хоч головою ради міністрів є маршал Булґанін, а поруч нього бачимо ще маршалів Ворошилова, Васілєвського та Соколовського, але належить собі усвідомити, що всі вони в першу чергу партійники, а щойно опісля військовики.

Як покликання Жукова на міністра війни, так і обсадження важних постів згаданими маршалами є тільки ходом на шахівниці кремлівської боротьби за владу, яка розгорілася після смерти Сталіна. Від її висліду залежатиме доля поневолених народів, а в першу чергу України.

Нестор

ЧОЛОВІК ЄЛИСАВЕТИ II ГОВОРИТЬ ЖУРНАЛІСТАМ, ЯК ПИСАТИ ПРО КОРОЛІВСЬКУ РОДИНУ

Единбурзький князь, — чоловік англійської королеви Єлисавети II, промовляв на прийнятті англійських журналістів і говорив про те, як журналісти повинні писати про членів королівської родини. Він казав, що члени королівської родини є „публічними особами" все своє життя, а не тільки якийсь обмежений час, як наприклад політики, фільмова зірки чи навіть президент. „Пам'ятайте, казав князь Единбурґ, що наші помилки ніколи не забуваються, і що ті помилки не відсунуть нас в забуття, як це діється з іншими людьми". Публічні виступи членів королівської родини відбуваються за певним церемоніялом і тому вони так дуже до себе подібні. Журналісти зрозуміли, що чоловік королеви мав на думці те, що недавно писала англійська преса про здогадне одружіння сестри королеви, "княжни Марґарити з капітаном летунства Пітером Тавнсендом.

Михайло Островерха

НА КРУТОМУ ЗВОРОТІ

З пожовклих сторінок

1939—1940

(24)

Омана і брехня та страх

На збори літераторів я таки йду, бо потерпаю, щоб не взяли мене за саботажиста. Збори відбувалися у великій залі львівського маґістрату 13 жовтня 1939 року. Початок був о 5-ій год. пополудні. Також порадили мені прийти на ці збори приятелі Роман Купчинський і Василь Софронів: іти на збори треба, бо мусимо хоч дещо збільшити число українців, при переважаючій кількості жидів і поляків. Бо ж це збори всіх літераторів Західньої України. Сів дещо позаду, по лівій стороні. Сидів чужо й непевно. Проте, був певний, і з двох мотивів: поляки і жиди, які, мов лявіна звалились на наші землі із заходу, з Варшави, з Кракова, утікши від німців, — зовсім нікого з нас особисто не знають; наші ж ще не дійшли до тієї підлости, щоб тут же на залі доносити, виявляти „ворогів" народу. Чужо й нервово сидів і мій сусід Р. Купчинський. На залі походжають гості з Києва, письменники, між ними орденоносець М. Бажан — худощавий, чорнявий, лисий, досить чепурно одягнений у темне й нове тут же у Львові куплене, вбрання. Обличчя хитре і скрите. Коло год. 5 хвилин 30 почались збори. Коротким славословієм на честь Йосифа Вісаріоновича Сталіна відкрив їх орденоносець академік Олександер Корнійчук. Одягнений він по-цивільному (на доповіді в АНУМ був у військовому однострої), а на грудях у нього орден Леніна. До президії покликає — на заздалегідь устійнену „пропозицію" — таких людей, яких я, — наскільки тямлю ще! — згадаю у такім же порядку, в якому вони сиділи: Василь Пачовський, М. Бажан; жиди — Ґрінберґ, Дан; далі наш — проф. Кирило Студинський; далі поляки — Бронєвський, Кузьмінська; Ванда Васілєвська, що була вибрана до президії, не сиділа, бо прийшла пізніше з якогось мітинґу, і просила вибачити їй, що вона не буде в президії, бо „втомлена". Далі сиділи: голова Олександер Корнійчук, орденоносець Петро Панч, орденоносець академік Павло Тичина та інші, деякі у військовому однострої. По виборі президії забрав слово О. Корнійчук про завдання письменника, про погляди письменника, що мають спиратись на висловах Сталіна і Максима Ґорького. Зразком письменника на цих зборах, у цій довгій промові-рефераті О. Корнійчука, був Максим Ґорький, який сказав, що „письменник, — це архітект душі народу". По промові О. Корнійчука забирали голос деякі з присутніх українських письменників, намагаючись так чи інакше приподобатися. Далі забрав слово польський письменник Скуза і, м. ін., сказав, розуміється, по-польськи: „Те, що сталось — упадок Польщі — мусіло статися, це можна було передбачити; але тепер не опускаймо голови, не плачмо над тим, що було, а в нових умовинах творім нове життя, нові вартості. Треба виховувати нове польське покоління. І нехай польське слово знову йде у світ! Нехай знову забринить воно на хвилях радіо у Львові! Ніхто нам того не дасть, самі мусимо здобувати!" Бронєвський відчитав привіт письменникам Совєтського Союзу і славословіє Сталінові. Ґрінберґ усіх привітав у жидівській мові, а Дан — у польській. Потому говорив ще Юра Шкрумеляк. Юра закінчив славословієм Сталінові. Під час промови Юри Шкрумеляка Павло Тичина лопав очима, то здіймав, то закладав на очі цвікери; П. Панч схилив голову і свої думи думав; О. Корнійчук уперто в паперах на столі рився. Останнім говорив М. Рудницький, і потому ще і сліпий поет Волоцук.

Переважно всі промови кінчались славословієм Сталінові, Молотову, Хрущову, Ворошилову, а по кожнім славословії лунали оплески. Майже кожен промовець при кінці промови заявлялись за прилученням західніх земель України до Совєтського Союзу. Промови наших братів галичан були всі бліді, формальні, а як хотів хтось більше говорити, нібито щиро, то говорив просто дурниці. А все воно виходило з страху перед цією жорстокою владою, у якій перша й основна засада — терор! І, як я вже казав, з першою хвилиною приходу цієї влади на наші землі, коли вона ще ніже одним актом не мала змоги виявити жорстокости свого режиму, — вже в повітрі, в душі людини вичувався страх, непевність, а то й психічне заломання. І людина, яка хоче жити під цією владою, а знає, що влада буде шукати за „гріхами" чи пак „грішками" її минулого, хапається за якийсь спосіб рятунку проти терору цієї влади, і тоді починає ламатись, і плете, плете, до несамовитости плете. Треба признати слушність московському філософові останніх років, Бердяєву, який либонь п'ять років тому, як умер: під совєтським режимом, сказав він, „твориться новий антропологічний тип". Тип людини, вихованої в атмосфері постійного терору, жаху, брехні, безбожництва.

Прийшла точка — вибір комітету: 6 українців, 4 поляки, 2 жиди, а до них один, плюс, — голова згори настановлений О. Корнійчуком, Петро Панч. Зачали вибирати комітет. Голосування переводив О. Корнійчук дуже докладно й уважно. Звичайно, це була комедія, бо вибирані особи були заздалегідь до цього комітету призначені. Усіх приявних на цих зборах письменників, — яких ніхто, на щастя, не реєстрував, бо тоді я був би не пішов! — було до 160 осіб. Українців було 42 письменники усякої масти і вартости. Сьогодні, коли списую ці спогади, я вже призабув, кого точно вибрали до того комітету. Але тих, що ще пам'ятаю, подаю. Голова комітету — орденоносець Петро Панч, а далі — члени: Василь Пачовський, Ярослав Цурковський, Галан, Тудор, Петро Карманський. Від поляків: Бронєвський, Ванда Васілєвська, Кузьмінський, Бой-Желєньський. Від жидів: Ґрінберґ і Пастернак. По одному боці залі рахував голоси Юра Шкрумеляк, а по другому якийсь поляк.

При кінці голосування ще були два характеристичні моменти. Перший — з-посеред галицьких кацапів, яких на залі було два чи три, один забрав голос і галицькою московщиною почав говорити, що й від „русских" належиться один член до комітету.

— А чи є тут російські письменники? — запитався О. Корнійчук.

— Нєт, русскіє пісатєлі здєсь єсть! — відпалив младенец.

О. Корнійчук, махнувши рукою, сказав:

— Ну, ставляйте кандидата!

— Онішкевич! — подав прізвище той же младенец, що впімнувся за своє право.

— Є він тут? — спитався О. Корнійчук.

— Єго здєсь нєт, но он пісатєль!

— Хтонебудь знає його? — настоював О. Корнійчук.

Відповіддю на залі були шепоти, а то й підсмішки.

— Де він, і що він написав? — недовірливо питається О. Корнійчук.

— Много пісал і вєздє в русскіх журналах і ґазєтах, — в одне лепетав младенец.

— Ну, добре! Хто є за цим Онішкевичем? — піддав під голосування голова зборів.

За Онішкевичем піднялись три руки.

— Товариш Онішкевич дістав три голоси! — проголосив О. Корнійчук і голосно докинув: Правильно!

Згадаю ще одну характеристичну дрібничку до психології моменту. В дискусії вільно було говорити сім хвилин. Українці, точно — галичани, сини націоналістичного П'ємонту, вичуваючи на собі перед большевиками цей „гріх", говорили на зборах таке — наче кукільвану об'їлись.

Богдан Лучаковський

НА ҐОТУРИНИХ ТОКАХ У ҐОРҐАНАХ

(1)

Пояснення для немисливців: ґотур (назва, вживана в Галичині), глушець (назва, вживана на Східній Україні), це найбільша лісова ловна птиця в Европі. На українських землях його вже дуже мало, живе ще в високих Карпатах та на Поліссі. Самець — когут з виду чорно-бурий, з чорно - зеленою блискучою грудницею, червоними бровами і космиком штивних пер під горлянкою, т. зв. бородою. Ґотур-когут є завбільшки за гусака, часом індика, вагою від 3½ до 7 кґ. Самичка-ґотурка, багато менша, сіробура. На весну, в березні і квітні, ґотури відбувають своє весілля, славні в мисливському світі „токи", (на Гуцульщині — тирла, тирло або тирво). Згідно з мисливськими звичаями, на ґотура полюється саме під час токів, очевидно тільки на когута. Полювання на ґотура зачисляється до ловів на грубого звіра. Цінність мисливського трофею у красі хвоста, т. зв. „вахляра".

Була весна 1937 р. Я працював тоді в Перегінських лісах Львівської Митрополії в чарівних Ґорґанах, найбільше дикій і збереженій у первісній красі частині галицьких Карпат.

Я вирішив заполювати тієї весни на ґотура. З різних причин я рішився не просити дозволу на те полювання в Управі Митрополичих Лісів, хоч в Перегінській Пущі було ґотурів багато, а почав заходи про платний дозвіл на застріл ґотура в сусідніх державних лісах, на терені надлісництва Небилів. Вже давно йшли ґотурині токи, а дозвіл з дирекції державних лісів у Львові як не приходив, так не приходив.

Знавці полювання на ґотурів, митрополичі інженери Кисілевський і Мартинець покепковували собі з мене, мовляв дістану його як муштарду по обіді, тобто вже тоді, як токи скінчаться.

Нарешті дозвіл прийшов. Було під кінець квітня. В долішніх ловищах Ґорґанів ґотури вже справді переставали токувати. Але на моє щастя, я дістав дозвіл на застріл ґотура в високоґірськім ревірі, на горі Висока. Це мало в моєму випадку те значення, що там довше тривала зимова авра, пізніше зачиналися токи і тим самим і довше тривали.

Я полагодив з управою небилівського надлісництва формальності, умовився, де має чекати на мене державний побережник, що мав показати мені місце токування ґотурів, і досвітком 1-го травня вибрався на ловецьку пригоду.

Я взяв зі собою свого вірного джуру-фіґуранта, Штефка Курія, що тільки й мріяв про полювання. Це був 20-літній, лепський перегінський бойко. Штефко ніс наплечник з припасами, чайник і коци.

Нам треба було станути під верхом Високої о год. 5 увечері та зустріти під умовленою колибою державного побережника. Ми вибралися в дорогу до схід сонця, з Осмолоди, невеличкої промислової оселі над Лімницею, в самім серці Ґорґанських гір, де я тоді жив. Ми зійшли до Кам'янця, маленької оселі, а звідти, перейшовши Лімницю, пустилися туристичною, знакованою стежкою, далі вівчарськими, а врешті оленячими плаями аж ген під верх Високої.

Росив весняний, теплий дощик, як ми виходили з дому. Але не встигли ми дійти й до Кам'янця, як хмари стали розходитися, показалося погідне, голубе небо, а за хвилину тепле весняне сонце залляло золотом долину Лімниці.

Десь на Годованцевих хатах за рікою клекотав бузьок, високо понад Лімницею шмиґали ластівки, під небом дзвонили жайворонки. Ми перейшли по кладці Лімницю, минули романтичний, дерев'яний монастир Василіянок, ввійшли в „Камеральщину" та звільна стали підходити в гору.

12 годин з накладом тривав наш вихід під шпиль Високої. Дорога вела нас лісами, полонинами, раз зворами то знову хребтиками, вбрід через гірські потоки то знову через голі, рухомі грехоти, по яких треба було не раз пнятися рачки. Під ногами було мокро і ховзько.

В долині, над Лімницею кулалася в теплому, соняшному промінні повна весна. У саду біля монастиря цвіли черемхи, в лугах над рікою кувала дрібна пташня.

Зелена рунь на зарінках аж хапала за очі, відцвітали ключики, цвіли перші лоташі. Ажурною зеленню зеленіли берези, на буках показувалися перші листочки, розпукувались смереки. Снігу не було вже видно. На стежці за Лімницею ми зустріли помаранчево-чорну гірську салямандру, що появляється на весні.

Але з тим, як ми підходили в гору, змінялися пори року. В зворах і густих смерекових сиглах лежав сніг, що тільки-що починав таяти, щойно зрідка появлялася молоденька травичка, цвіли перші конопельки, десь-не-десь розцвітало вовче лико. В тіні проймало холодом, дерева тільки брунькували. Тут панувала щойно провесна. Ще вище лежав всюди сніг, земля тримала ще заморозь, рістня спочивала в зимовому півсні. Тут володіла ще зима.

Ми безупину натрапляли на сліди звірки. Найчастіше ми зустрічали сліди сернів, що деколи, нам на очах, перебігали плай. Часом ми попадали на тропу оленів, що перемандровували кудись, шукаючи зеленої паші. Раз ми бачили на протилежній стінці їхнє стадо, як спокійно паслося. Інколи перескочив нам дорогу заяць, що вигрівався до сонця в якійсь сухій ялиці, а ми його сполошили. Кілька разів ми натрапляли на свіжо перериту землю і глибокі, виразно профільовані сліди диків. Вони ходили юрмами, „пицькаючи" всюди за корінцями, буковим жиром, личинками комах, що зимували в землі. В одному місці ми зустріли медвежі сліди, подібні до слідів босої людської стопи. Бурмило, виголоднілий через зиму, нипав тепер і поденно шукав де б що попоїсти. Спасав прозябаючі зела, дер гладку кору з молодих смерік ізлизував сік; радо поласував би на пташиних яєчках, якби де попав на гніздо на землі. Найрадше любив ласувати на гірській рибі, пирах і пстругах, але їх тепер не було в каламутній воді; вони сиділи в берегах, чекаючи аж прочистяться води в потоках.

Пробиваючися через звори, завалені вивертами, ми зустріли тропу рися. Своїм улюбленим звичаєм він пройшов як акробат по зваленій смереці, з одної стінки звору в другу. Він нишпорив теж за чимось добрим, за орябками. Але, як не було орябок, то вдоволявся мишами, хіба що пощастило попасти на зайця-солюха або на заболілу серну. Тоді був для нього пир.

(Продовження буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Загальні Збори Відділу Українського Конґресового Комітету.

Неділя 24-го квітня була одною з тих, яка скупчувала увагу зорганізованого Дітройту біля важливої події, а саме Річних Загальних Зборів місцевого Відділу УККА. Це зовсім слушно, бо Відділ УККА, як центральна установа нашого міста, відіграє важливу ролю в зорганізованій суспільно - громадській праці нашої громади.

Збори відкрив голова Відділу п. І. В. Іванчук, який представив зібраним делеґатам організацій та великому числі платників Нац. Датку, які брали участь у зборах, гостя Централі УККА п. д-ра В. Шандора. Зборами проводила обрана Президія в складі: д-р М. Дужий, голова: В. Футала і д-р М. Климишин, містоголови, І. Чикало і Л. Кльось, секретарі.

На прохання Президії д-р Шандор виголосив змістовну доповідь про політичні акції УККА на міжнародному форумі. З великою увагою присутні прослухали доповіді, з якої довідались про далекойдучі потягнення нашої політичної централі, що цілком відповідають інтересам української нації. Тим же УККА здійснює свою місію і заслуговує на піддержку та співпрацю всієї української спільноти по цьому боці океану.

Після привіту від сусіднього Відділу УККА в Гемтремк, зложеного ред. П. Рогатинським, почалась ділова частина зборів.

Першим зложив звіт голова І. В. Іванчук. З його звіту присутні довідались про багатобічну працю в часі каденції уступаючої управи. Відділ, згідно його управа, в своїй діяльності була чутлива та відповідно реаґувала на усі проблеми суспільно - політичного життя, як загального, так і льокального характеру.

Створення відомої комісії конґресмена Керстена вимагало піддержки з боку української спільноти в ЗДА і тим же наш Відділ причинився, висилаючи 38 телеграм до конґресменів свого стейту з проханням піддержати цю резолюцію і таку комісію створити. До акції в справі висилки телеграм Відділові пощастило зактивізувати громадські організації і усі наші церкви, які вислали свої телеграм за посередництвом Відділу. Незвичайно корисна для української визвольної справи праця згаданої комісії відома усьому громадянству. Теж зібрано зізнання тих осіб, які пережили большевицький терор на Україні, і які мали зізнавати перед згаданою комісією, і переслано до Централі УККА. В справі піддержки конґресової резолюції, яка вимагає дипломатичних взаємин між ЗДА та Україною і Білорусією, вислано 36 письм. Святкуванням національних річниць відділ надавав значення політичних маніфестацій. Участь у них брали високі державні достойники, а конґресмен А. Бентлі свою промову, виголошену на Святі Соборности 23. І. 1955 вніс до конґресового рекорду. Окремою інтервенцією наладнано, що українську національність на громадянських паперах вписувано без особливих труднощів. В справах льокального характеру Відділ вложив багато зусиль для впорядкування національних річниць, а створюючи окреме товариство „Рідна Школа", наладнано нормальне навчання української мови шкільної молоді. Справі збірки Нац. Датку присвячувала управа найбільше своєї уваги. В тій цілі створено окремий збірковий апарат та систематично ведено через радіо пропаґанду, як також в перше за час існування Відділу видано бюлетень, де коротко поінформовано про працю Відділу та поміщено список платників Нац. Датку нашого міста за весь час існування УНФонду.

Звіт містоголови д-ра М. Дужого відносився до праці Відділу на терені Інтернаціонального Інституту, де делеґати відділу беруть активну участь, як також до Фундації для створення катедри української мови на Університеті Вейн. Фундацію очолює відомий професор університету М. Мамчур.

Із звіту протоколового секретаря присутні довідались, що управа в часі каденції відбула 18 засідань та 4 ширші наради з участю делеґатів організацій. членів Відділу. Це з свого боку свідчить про живу діяльність Відділу.

Організаційний реф. А. Козак подав, що Відділ тепер об'єднує 26 організацій, як також висловив жаль, що деякі новоприйняті в члени організації не проявляють бажаної діяльности не лише на терені Відділу, але У. К. К. А. в цілому, і тому весь тягар праці спочиває на тих 26-ти організаціях, об'єднаних давніше.

Широкий звіт про усі прояви діяльности Відділу зложив кореспонденційний секретар В. Папіж. Присутні наче на фільмовій стрічці бачили усю діяльність Відділу. Ведучи усі аґенди Відділу, розбудував його бюро до таких розмірів, якого не має жадна організація в Дітройті. Бюро Відділу УККА є наче б центральним бюром громади Дітройту. З нього користає не лише Відділ, але Централя УККА, як також інші організації Дітройту. В загальному секретаріят одержав 93 письм в ділових справах, а вислано 547, що вказує на справність секретаріяту та кольосальний вклад праці в тому ділі. Крім того, розіслано велику кількість англомовного матеріялу на українські теми міським бібліотекам, університетським в цілому стейті, науковим інституціям, політичним організаціям, високим американським достойникам Федерального та стейтового урядів, консулятам чужинецьких держав та іншим, де уважалось за потрібне та доцільне. Окремо зупинився над виданням бюлетеню, випуск якого пожвавив збірку Нац. Датку і тим свою місію сповнив. На усіх 24 дописи в „Свободі" про працю та діяльність організацій Дітройту 8 було про відділ УККА, з того 5 виготовлених кор. секретарем.

Про підготову та проведену працю комісії збірки Нац. Датку, вичерпний звіт зложив голова комісії Т. Винничук. З признанням та подякою висловився про корисну працю збіркового апарату, в якому працювало 17 збірщиків, підносячи суму зібраного Нац. Датку з $860.00 в минулому році на $1,800.00 в цьому. Збірщики працювали безінтересовно, відмовляючись від усякої заплати, навіть від звороту кошту за бензину, яку зуживали до своїх автомашин в поїздках за збіркою.

Про господарський діл Відділу звітували фін. секретар Ф. Гузіль і М. Шустакевич. Із звіту виходить, що на $4,200.00 загального прибутку Відділу, $2,250.00 переслано до Централі.

Після звітів голова Контр. Комісії Т. Михальчук поставив внесок на уділення абсолюторії уступаючій управі. Внесок присутні прийняли овацією.

У висліді вибору нових керівних органів Відділу, до управи увійшли: д-р М. Дужий, голова; Т. Михальчук і С. Гава, містоголови; І. Чикало, секретар; А. Козак, організаційний референт, Ф. Гузіль, фін. секретар; В. Верещинський, скарбник, М. Дудун, М. Шустакевич і Л. Футала, члени управи. Управа складатиметься з 11-ти членів і тим же місце в управі призначено для одної жінки, яку управ докооптує на своєму засіданні. Контрольна комісія складається: І. В. Іванчук, голова; о. Я. Костецький, С. Гарасевич, Г. Королишин, І. Терлецький. Громадський Суд: Т. Винничук, В. Дідик і М. Климишин.

Замість плянів праці на наступний рік, в чому Відділ зумовлений із акціями Централі УККА, винесено ряд постанов, а найважніше діяти в напрямі включення усіх творчих сил нашої громади в систему УККА і тим піднести значення та поваги Відділу до ще більших розмірів, зосередити ще більше уваги та доложити праці в напрямі розбудови УНФонду — нашої національної скарбниці.

На загал збори мали діловий та достойний характер, як ствердив у своєму кінцевому слові д-р В. Шандор.

Є всякі підстави сподіватись, що нова управа вив'яжеться із принятих завдань, що у висліді принесе користь не лише для нашої громади, але й для всієї нашої спільноти. **В. П.**

З Відчитової Залі

ЧЕРЕЗ ПІЗНАННЯ У ВІЛЬНІЙ ДИСКУСІЇ ДО ПОЛІТИЧНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ

Головна Управа Добрус-у рішила влаштувати в Ню Йорку кілька ідеологічно - дискусійних вечорів. Перший такий вечір відбувся 26 березня в залі студії Авраменка. На ньому було розглянуто світогляд й ідеологію УРДП. З доповіддю на тему — „Які наші позиції?" виступав член Ц. К. УРДП В. І. Гришко. Доповідь п. Гришка була добре опрацьована: з широким підходом до теми, з конкретними означеннями і сміливими твердженнями. Доповідач подав критику старої української історичної демократії і підкреслив, що ідеологія укр. революц. демократії — це синтеза укр. державно - визвольної думки. Укр. револ. демократи визнають державно - творчі ідеї Липинського і це дає підставу супротивникам вважати їх за монархістів; вони сприйняли деякі елементи донцовства і за це дехто з УНР-івської еміґрації закидає їм фашизм; вони вилущили позитивні елементи з процесу національного спротиву і боротьби підсовєтських українців та включили їх до своєї ідеології і за це, за так званий „хвильовізм", супротивники лають їх, як неокомуністів чи комуністів. Але чи ж можна бути одночасно монархістами, фашистами і комуністами? — питає п. Гришко. Революційна демократія вважає, що соціялізм сьогодні є вже перейденим етапом, але це не значить, що в соціяльно - економічнім устрої майбутньої української держави не буде жадних соціялістичних елементів. УРДП вважає себе за осередок, у якому викристалізовується нова філософська основа цього руху, який за своїм характером наближається до емпіристичної філософії. У дискусії виступили п. п.: Ручко, Григорович, Знаєнко, В. Голуб і Є. Стахів, які подали зауваження і нові думки. П. Голуб висловив погляд, що УРДП не є історично -творчою партією, бо не має окремої універсально-філософ. основи і не має членства на батьківщині; що програма УРДП — це пристосування до біжучої ситуації, а не боротьба за здійснення заздалегідь накресленого пляну на підставі власної прогнози. Хочемо ще зупинитись на питанні — чи доцільні такі ідеолог.-дискусійні вечорі? Ми вважаємо, що укр. еміґрація (за незначними виключеннями), а особливо молодь — не знають ідеологічних різниць, світоглядових нюансів наших політичних партій. Ми хочемо, щоб на наших ідеол. - дискусійних вечорах українці побачили, що поміж нашими партіями майже немає світоглядових різниць і що вони, значить, борються завзято не через принципово-ідеол. розходження, а з причин другорядних — за впливи і командні позиції. Ми надіємося, що освідомлення цього факту та вільний обмін думок спричиняються до оздоровлення взаємовідношень поміж нашими політичними середовищами.

Тема наступного ідеол.-дискус. вечора „Український націоналізм".

А. Гудовський.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ СТАТТІ „НАВІЩО ТАКІ АКАДЕМІЇ?"

Хвальна Редакціє!

У 77 числі „Свободи" появилася стаття п. з. „Навіщо такі академії?" в якій, на основі нотатки в вінніпезькому „Українському Голосі" говориться про те, наче б Літ. Мист. Клюб у Торонто влаштував „академію" з приводу 60-річчя Максима Рильського. Погоджуючися повністю з основною думкою статті, мусимо одначе ствердити, що вона базується на невірній інформації. ЛМКлюб у Торонто ніякої „академії" на пошану М. Рильського не влаштовував ні не збирався влаштовувати, а тільки в програмі звичайних щотижневих вечорів-сходин членів і прихильників ЛМКлюбу п. Б. Олександрів читав інформативну доповідь (а не особисті спомини) про творчість М. Рильського і, як ілюстрація до неї, були продекламовані деякі його поезії.

Добавити слід, що як і в минулому напр. проф. Ю. Луцький читав в ЛМКлюбі доповідь про Юрія Яновського (правда, в цьому випадку з приводу його смерти), так і в пляні інформативних доповідей про сучасну і вільну і підсовєтську українську літературу відбулася оце зчерги 9 квітня доповідь ред. Б. Гошовського про творчість підсовєтської поетки Наталі Забіли і такі інформативні доповіді самозрозуміло відбуватимуться і далі, бо ж вони і є одною з ділянок праці ЛМКлюбу, але вважати їх чи хочби називати „академіями" в ніякому випадку не можна.

Коли ж іде про такі „ювілейні академії", то ЛМКлюб у Торонто за ввесь час свого кругло 5-літнього існування влаштував досі при співучасті Ювілейного Комітету тільки одну-єдину академію, а саме на пошану письменника Уласа Самчука з приводу 25-річчя його творчости.

Дякуючи за поміщення цього вияснення, остаємо з пошаною

Пресова референтура ЛМКлюбу в Торонто.

Франція погоджується підтримати Дієма

Париж. — У висліді нарад трьох західніх держав французький уряд схиляється до концепції, щоб підтримати теперішнього південно - в'єтнамського прем'єра Нґо Дінг Дієма, з тим одначе, щоб була поширена база його уряду. Тим часом у Сайґоні Дієм вже зреорганізував свій уряд, зменшивши число міністрів з 21 до 14. Члени його уряду — виключно націоналісти, які виступають і проти комунізму і проти націоналізму. В новому уряді є заступлені дві релігійні секти, що мають свої „приватні" армії і католики, — кожна з тих груп по 2 особи, а також кілька впливових політичних груп. Прем'єр заявив — роблячи прозору алюзію до Паризьких нарад — що Південний В'єтнам бажає собі, щоб ніхто не говорив про нього і не вирішував його справ без його власної ґриявности. — Генерал Коллінс виїде вневдовзі зовсім із Південного В'єтнаму, закінчивши свою місію надзвичайного відпоручника президента Айзенгавера. Його заступить новий амбасадор ЗДА, Ф. А. Райнгард.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

Степан Женецький

ЩЕ ОДНА УКРАЇНСЬКА ПАРАФІЯЛЬНА ШКОЛА

Українська громада в місті Йонкерс, Н. Й., побудувала, а дня 1-го травня 1955 посвятила, цілоденну українську парафіяльну школу. На перший погляд може видаватися, що це подія льокального характеру і цілком вистачає згадати про неї у відділі „З життя громад і організацій". Та насправді, така подія, як збудування цілоденної парафіяльної школи, це набуток не тільки однієї української громади, а всіх американських українців, всієї, як казав покійний д-р Лука Мишуга, американської України.

Хтось, десь, слушно сказав, чи написав, що американсько-український загал, чи вірніше американсько - українська преса, замало присвячує уваги українському парафіяльному шкільництву. Бо й справді: в той час, коли про купно українського Народного Дому в тому чи іншому більшому місті, або набуття оселі тією чи іншою українською організацією, наша преса розписується, як про справу всенаціонального значення.

А тимчасом, хоч як важливими є для української спільноти в Америці купно Народних Домів та набування осель, то стократ важливішим є для неї розбудова мережі українського шкільництва. Українські Народні Доми й оселі є призначені для плекання українського культурного, громадського й політичного життя, отже для користування громадян, дозрілих фізично й духово, значить людей, яких світогляд вже вироблений і процес національної свідомости закінчений. Українські парафіяльні школи є призначені для виховування молодого американсько - українського покоління, яке, дозрівши, прийде на зміну старшим і перебере провід української спільноти в цій країні. А це значить: будуватимемо українські школи — заповнятимуться українські Народні Доми, українські оселі, організації і товариства новими членами і тоді не будемо тривожитись, прощаючи того чи іншого старого, заслуженого українського громадянина, який відходить у вічність: чи буде кому їх заступити, чи молода ґенерація готова їм на зміну? І навпаки: не будуватимемо українських шкіл — пустітимуть українські Народні Доми й українські оселі, а життя українських організацій й товариств завмиратиме.

Хоч дотеперішній стан українського шкільництва не зовсім задоволяє національні вимоги нашої спільноти в цій країні, хоч відносно українознавчих наук в них не всюди і не все ще так, як повинно і як могло б бути, то все ж можна цілком певно сказати, що українські діти, виховані в українських школах, якщо може і не всі будуть врятовані для українства, то напевно не пропадатимуть для нас у таких високих відсотках, як ті українські діти, що навчатимуться в інших школах. Бо вже навіть саме те, що вони ходитимуть до української школи, що там говоритимуть їм, що вони українці, що там навчатимуть їх української нехай подекуди і не зовсім чистої, літературної мови, — держатиме їх при українській Церкві, при українській громаді, при українській спільноті.

Можна без перебільшення сказати, що майбутність великої української громади в Америці — в українських школах. Від їх розбудови і від їх виховної праці залежатиме в першій мірі, чи ми, як національна спільнота, вдержимося тут. Тому кожною побудовою нової української школи треба радіти, як важливим, всенаціональним здобутком.

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк 149. 2nd Av.

Ню Йорк. — З Л. М. Клюбу повідомляють, що у п'ятницю 13 травня, п-ні Івани Прийма поділиться своїми враженнями з подорожі по Кубі. Доповідь буде ілюстрована. Початок о год. 8:30 ввечорі.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНСЬКУ ВІЙСЬКОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ

У Вінніпеґу відбулася 29-го квітня в залі Читальні Просвіти перша доповідь О. Навроцького з циклю п. н. „Українська Військова Організація" (УВО), що є доповненням до книжки В. Мартинця „Українське підпілля. Від УВО до ОУН" і книжки З. Книша „Дух, що тіло рве до бою".

ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР СПОРТОВИХ ТОВАРИСТВ І МОЛОДЕЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПІВНОЧІ ЗДА

Шикаґо. — В суботу 14 травня ц.р. о год. 7-ій увечорі в домі СУМА при 2147 Вест Шикаґо Аве. в Шикаґо, Ілл., відбудеться основуючий збір Українсько - Американських Спортових Товариств Півночі ЗДА. Завданням Збору скоординування праці цих товариств й обрання проводу. Організаційний Комітет запрошує до участи в цьому Зборі всі українські спортові клюби, як теж усі молодечі та інші організації, як Пласт, СУМА, ОДУМ та інші, що мають або задумують зорганізувати в себе спортові секції. Перші сходини нової Управи відбудуться в суботу 14 травня після збору, або в неділю 15 травня о год. 10-ій ранку. До організаційного комітету входять від „Левів" — мґр. Іван Красник, від „Крил" — інж. В. Левицький і від „Тигрів" — Лідія Венслявська.

ВІДБУЛИСЬ ОСНОВУЮЧІ ЗБОРИ „УКРАЇНСЬКОГО СТАДІОНУ" В НЮ ЙОРКУ

В суботу 8 травня відбулися Основуючі Збори Шеровців „Українського Спортового Стадіону" в Ню Йорку. Зборами проводила Президія — д-р Володимир Михайлів, голова й Іван Винник — секретар. Звіт з дотеперішньої підготовчої праці складала ініціятивна група: д-р Михайло Гаврилюк, д-р І. Сєрант і Ст. Кіра. По переведеній дискусії і вияснениях присутні вибрали десятичленну Дирекцію, яка на свому першому засіданні уконституvалася так: адвокат Іван Фліс — президент, д-р Михайло Гаврилюк — заступник, Іван Винник — секретар, Станислав Кіра — фін. референт, Василь Никифорук, Степан Боднар, Дмитро Івасютин — члени. Контрольна Комісія: адв. Михайло Бродин, Ярослав Клим і Ілля Сирко.

● В канадійській провінції Саскачеван вилила ріка Кв'Апель і залила водою 20 квадратових миль на північ від Кіплінґа.

Від Українського Студентського Фонду

Управа Українського Студентського Фонду, підсумовуючи висліди збіркової акції на цілі УСФонду, подає до відома громадянству імена жертводавців, що своїми щедрими датками за рік 1954 уможливили стипендійну допомогу українським студентам в Америці.

Всім громадянам, що пішли на зустріч потребам українського студентства, складаємо отсим нашу щиросердечну подяку.

При цій нагоді просимо громадянство не відмовити українській студіюючій молоді своєї щедрої піддержки також і в цьому році.

Рівночасно почуваємо себе до милого обов'язку зложити велику подяку українській пресі в Америці, українським радіо-програмам, які постійно і безноштовно інформували громадянство про акцію УСФонду.

Щиро дякуємо також Управам Українських Студентських Громад та студентам — збірщикам за їх труд и переведенні збіркової акції.

Український Студенський Фонд
302 В. 13-та вулиця
Ню Йорк 14, Н. Й.

Ню Йорк, Н. Й. — Українська Студентська Громада $510, Василь Пуйда $300, Товариство Українських Інженерів $25, Олімпія Лікер Інк. $20; по $10: П. Понятишин, Іван Оленський, В. Авраменко, Іван Несенюк (від ОУРДП); по $5: П. Понятишин, Іван Проць, І. Лепкалюк, Роман Стець, Н. Гришкович, Ілля Шевчук, Джеклер Кейслер Ко., Атляс Сурджікал Суплай Ко., М. Пирський, д-р В. Калина, Е. Кульчицький, Степан Яць; по $4: М. Волинець, М. Скимомак; по $3: Т. Площанський, М. Гой, Р. Ганкевич, М. Гойдич, Б. Карпевич; по $2: О. Гуляй, В. Жук, М. Рокинський, Б. Барагура, М. Коваль, О. Гайдамака, В. Залуський, Т. Левицький, Степан Скрибайло, Н. Кмета, Дж. Карліно, Реджент Шеет Метал Ко., О. Шірмер, Л. Онищук, М. Андрейко, Р. Захарченко, О. Манджій, П. Ганкевич, Ю. Кісілевський, д-р Ю. Фединський; М. Вожаківська $1.50; по $1: С. Олійник, М. Стефанів, М. Стефанів, М. Сурмач, М. Сидор, Г. Вакуменко, П. Бахусович, Л. Храплива, С. Левицька, І. Гриценко, П. Наконечний, О. Гарасимяк, Ф. Салачинський, П. Попович, І. Козяр, І. Мязко, Р. Федорів, І. Скось, П. Дерлиця, Д. Кусь, С. Щур, С. Сенедецький, М. Мастикаш, Т. Турчин, А. Наливайко, А. Москаленко, д-р Авдиковський, П. Форенц, Г. Лавренпав, І. Слободян, М. Петрин, М. Івасишин, А. Ратич, І. Чорній, Семен Костів, З. Пастернак, М. Гурський, Т. Попович, А. Слиж, Я. Панчук, М. Свистун, П. Свистун, Дж. Кушнір, А. Козинський, М. Дешка, Р. Свистун, М. Вожаківська, М. Мішко, С. Шнур, Н. Маґер, Ю. Паш, Дж. Москериків, З. Рубчак, М. Лисогір, М. Яремко, П. Підгорецький, І. Сєрант, П. Хома, Дж. Галичин, Б. Плоболіта, І. Вербовський, Т. Блорс, З. Онишкевич, І. Дідич, М. Шкомбара, С. Гевко, Ю. Струтинський, Л. Оваченко, Б. Миколів, М. Юзенів, Ф. Сова. Решта дрібними.

Зібрано $30.25 на листи чч. 39, 40, 43, листи згублено в Ню Йорку.

По $1: Ковбаснюк Едженси, П. Задорецький, Євуш, В. Насій, Д. Помейчук, К. Грицишин, Кронґт, Барвонський, О. Шевченко, Н. Захарченко, Воробйов, С. Нус, П. Шліпук. Дрібними $2; Союз Українських Політичних В'язнів $5.

Міннеаполіс, Мін. — Д-р Н. М. Меншега $50; д-р Б. Філіпчак $50.

Нюарк, Н. Дж. — по $5: Луків, Борецький, „Говерля" с-ка, Гнатів, Корпет, Д. Папенко, В. Сімянцев, І. Савицький, І. Сорочко, К. Приходько, М. Литвин, Л. Почтар, М. Гинда, М. Бойко, І. Рудка; по $4: М. Матіяш; по $3: Б. Вертипорох, Б. Попович, А. Бориченко, А. Смаль, Ю. Мусиковський, Л. Бемко, Ф. Гордон, С. Гук, С. Федів, Ю. Копаріва, О. Андрусяк; по $2: І. Гринько, В. Мушак, М. Тимчук, Н. Осінська, Т. О. Балах, М. Кіндрачук, В. Коблянський, Дж. Іваньків, Р. Філів, О. Левицька, д-р Терлецький, П. Заблоцький, Залепська, М. Цяпка, О. Микитюк, О. Венки, В. О. Гнатик, Девончук, Я. Іваськів, прот. Р. Шпоченко, М. Стецьків, В. Боровик, Г. Олесницький, В. Юрків, Михайло Дорош, Я. Яворський, Р. Дейнека, Дж. Тарнавський; по $1: Л. Блонарович, В. Косоноцький, А. Лапичак, В. Кузик, М. Станецький, Т. Батюк, В. Соколовський, І. Урчак, І. Коропецький, Е. Кіндзельський, Б. Бемко, В. Бемко, І. Турянський, В. Сидорович, І. Левкович, А. Рицар, Іван Зелик, Т. Дурбак, М. Дурбак, Х. Шлемкевич, О. Заремба, В. Федин, М. Каплюн, Е. Волюйчик, С. Магнет, Р. Жаськів, В. Солтівський, М. Васьків, Р. Левицький, В. Чапельська, В. Головінський, М. Кривовольський, К. Зелінка, В. Бойчук, М. Пінковський, В. Макара, В. Яворський, В. Шпирка, В. Мартинець, І. Березницький, Н. Спас, М. Терлецький, М. Шавала, М. Семанишин, В. Бакун, І. Ткач, д-р С. Янів, Б. Дацківський, М. Шараневич, І. Філімончук, Д. Бобеляк, К. Кордуба, А. Осінська, П. Ліщинський, д-р Л. Болчевський, Білинський, Данилюк,

Филаделфія, Па. — УНА $20; Ф. Лукянович $5; по $3: Ченемир., Вікторі Ессо Гес Стейшен, д-р І. Макух; по $2: Д. Недорода, С. Кохановська, О. Грабовенська, В. Паздрій, Б. Перфецький, Б. Федорчук, І. Сіра, С. Барабах, Я. Добровольський, Т. Бак-Бойчук, П. Федьків, С. Богачевський, С. Войнаровський, В. Ценко, Р. Пазуняк; по $1: А. Слюсаренко, М. Кривопуш, Дж. Харамбура, Турчин-Щука, М. Дуцинський, І. Дізор, Базар К. І. Антоняк, С. Стець, Я Верний, М. Петрів, І Гнатюк, М. Дяків, П. Ткач, П. Копельницький, Б. Войт, М. Козиньовський, Р. Флюнт, В. Штойко, В. Євшуменко, П. Ткач, Т. Лозинський, І. Федан, М. Остап'як, В. Вольчанський, В. Мелько, З. Лалевський, В. Романів, П. Кучерявий, О. Викович, В. Забродський, І. Дикан, М. Зубик, О. Рудий, Т. Онуферко. Дрібними $5.50.

Пасейк, Н. Дж. — по $5: о. М. Мостенський, Т. Рудницький, М. Осадца, К. Третяк, ООЧСУ; В. Пеленська $3; по $2: Т. Ґелемей, Л. Ґураль, о. М. Притуляк, Ю. Герман, А. Ничка, З. Леґедза; по $1: І. Кападаш, В. Пацик (нерозбірчиво), І Кузик, А. Хитрак, П Шарий, М. Березень, І. Пряйка, А. Заяць, В. Медвідь, Ю. Яцикевич, І. Гайка, С. Боднарчук, Н. Наконечний. І. Микита, З. Зілінський, Г. Городенко, Р. Качур, І. Живицький, П. Микула, А. Лялет, Г. Савюк.

Патерсон, Н. Дж. — Е. Ковальський $25, В. Петришин $10, Г. Кідонь $10; по $5: С. Бобеляк, Е. Криловська, Г. Макаренко, М. Спазіяно, А. Зелінський, С. Сосновський; Т. Татаринський $3; по $2: І. Гончаренко, А. Німилович, М. Озарук, Р. Луговий, С. Вінявський, А. Лопушняк, В. Федчишин, П. Щарґа; по $1: С. Мороз, З. Семенюк.

Кліфтон, Н. Дж. — В. Мельничук $10.

Мілвокі, Віс. — Проф. Р. Смаль-Стоцький $100, М. Гречило $25.

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Вл. п. д-р Лука Мишуга $25.

Скрентон, Па. — Український Робітничий Союз $100.

Гартфорд, Конн. — УСГ $90.

Боффало, Н. Й. — УСГ $50.

Пітсбурґ, Па. — Українська Народна Поміч $25.

Гадсон, Н. Й. — Радник Рожанковський $10.

Шикаґо, Ілл. — по $5: Я. Лукович, інж. С. Куропась, М. Баран, О. Наконечний, д-р В. Стефурак, С. Папп, В. С. Дідух, д-р Крупка, Д. Сосія, А. Спрендер, Г. Лозинський, д-р Харук; по $3: інж. І. Семянчук, Е. Войнаровська, Дж. Джидханськи, В. Дудуко; по $2: Б. Лозинська, Я. Чернявський, Г. Лінeвич, В. Лозинська, В. Савалюк, В. Вербицький, П. Погорецька, Григорчук, А. Мельник, Д. Федорко, Р. Меронюк, Я. Войнаровський, д-р Р. Залуцький, Т. Лапічак, Д. Дякун, Р. Костів, д-р Р. Кіцай, Р. Шпад, Т. Даркович, М. Оленець, Айділ Супер Маркет, д-р С. Кочій, М. Вручко, Драґ Каліц, С. Посьняк, М. Филипович, М. Дубова, В. Бурачинський, З. Гук, М. Коленський, М. Баранський, Т. Олійник, Т. Матійців, М. Лицишин,

(Закінчення буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Б-во св. Димитрія Відділ 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го травня, о год. 3:30 попол., у церковній залі. — В. Копчук, предс.; В. Заґвоський, кас.; Д. Мушастий, секр.

ТАВНТОН, МАСС. — Т-во ім. Т. Шевченка Відд. 122, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. травня в домі Т-ва 14 Maple Ave., о год. 2 попол. Проситься Усіх членів прибути на збори бо є важна справа до полагодження. — Е. Василик, предс.; В. Проніцький, кас.; К. Сідзинський, секр.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО КОЛІЧАВА, член Б-ва св. Арх. Михаїла, Відділ 147 УНСоюзу в Алентавн, Па., помер 19-го квітня 1955 р. в 72 р. життя. Покійний роджений в Джерзі Ситі, Н. Дж., До УНСоюзу вступив 16 літним хлопцем. Був діяльним членом. Полишив в смутку дружину Галину, 3 синів, дві внучки да двох братів. Похорон відбувся 23. квітня, при участі Членів Союзу, Родини і Знайомих. — Похований на Grandview Cemetery, в Алентавн, Па. — В. Й. П.!
І. Федорак, секр.

Інж. ІЛЛЯ СЕМЯНЧУК, член Б-ва св. Стефана, Відділ 221 УНСоюзу в Шікаґо, Ілл., помер 28-го квітня 1955 р., в 60 р. життя. Покійний походив з села Опришивці, пов. Станиславів, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Марію і дочку Олену. Похорон відбувся 30-го квітня при великому здвизі людей, Родини, Знайомих та Членів Відд. 221 УНСоюзу, з греко-катол. церкви св. о. Миколая відпроваджено на цвинтар св. о. Миколая. Покійний був примірним українським діячем в Україні, а тепер продовжував її в укр. організаціях в Шикаґо. Українська громада понесла велику страту! — В. Й. П.!
Т. Шпікула, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

Український Союз Політичних В'язнів у ЗДА
повідомляє колишніх українських політичних в'язнів і все українське громадянство міста Ню Йорку й околиці, що
в неділю, 15-го травня 1955 р.,
будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ
за українських політичних в'язнів, знищених чужими режимами в тюрмах і концентраційних таборах,
в укр. католицькій церкві (каплиці) св. Юра в Ню Йорку Схід 7-ма вул., год. 10-та рано (окрема відправа)
в УАПЦ св. Тройці в Ню Йорку, Схід 4-та Евеню між 21 і 22 вулицями, о год. 10:30 рано.
Проситься численною участю вшанувати пам'ять українських борців за волю України.
Головна Управа УСПВ

ТАРЗАН, ч. 3462. Боронить своїх малят.

THE EPISODE OF VAKUBI SETTLED, TARZAN BID BAY-AT REJOIN HIS TRIBE, FOR HE DETECTED A LONGING IN THE APE'S HEART.

THEN HE URGED HIS SUPPLE BODY WESTWARD, HE TRAVELED MANY MILES WHEN--

--HE WAS SUDDENLY CONFRONTED BY SABOR, THE LIONESS, AND HER FAMILY. SNARLING VICIOUSLY, SABOR CROUCHED TO ATTACK TARZAN, WHOM SHE THOUGHT WOULD HARM HER CUBS!

Полагодивши справу з Вакубі, Тарзан запропонував Бей - Етові злучитися з своїм племенем, бо він відкрив у серці мавпи палке до цього бажання.

Тоді він скерував своє гнучке тіло на захід. Він маршував багато миль, коли...

Нагло перед ними з'явилась левиця Сабор з своєю родиною. З диким гарчанням Сабор присіла, щоб скочити на Тарзана, бо вона думала, що він хоче вчинити кривду її левенятам!